

REDAKTØR: Marte Wolden

Mye nyttig lesestoff

I skrivende stund regner og sludder det hunder og katter her i Trøndelag, men når du leser dette har vi passert 1. mai – og bildet som møter meg utenfor kontorvinduet mitt da vil forhåpentligvis gå mer i blå- og grønnfarger enn i dagens grånyanser.

Sånn er det å bo i denne landsdelen, store værsvingninger, ikke bare mellom de ulike årstidene, men også fra morgen til kveld, på en og samme dag. Tar du på deg småsko om morgenen kan du være sikker på at du burde hatt støvler når du skal gå hjem fra jobb. Eller omvendt – paraplyen du gjemte deg under i morgengryet skulle vært byttet ut med solbriller til lunsj.

Uforutsigbart og egentlig ganske spennende, som livet og hverdagen for øvrig – ikke minst arbeidsdagen til sykepleiere i kreftomsorgen.

I forrige nummer av Kreftsyrkepleie hadde vi fokus på kreft og ernæringsproblemer. Flere tilbakemeldinger på dette viser at det er et tema som berører og engasjerer mange. I dette nummeret følger vi opp med et lite innspill fra en viktig medspiller i et helsevesen i endring: pasienthotellet. Les om et «matnyttig» samarbeid mellom Kreftforeningen og St Svithun pasienthotell og se om det kanskje kan være noen idéer å hente.

Hovedtema i tidsskriftet du nå holder i hånden er lindrende (palliativ) behandling og sykepleie – et stort og omfattende fagfelt – som utfordrer oss på så mange områder: organisering og samhandling, symptomlindring, familie-, pårørende- og nettverksarbeid, tverrfaglig samarbeid, nære møter med alvorlig syke og døende mennesker, informasjon og kommunikasjon og det å se, respektere og ivareta enkeltmenneskets behov

når håpet om å bli kurert for sykdom ikke lenger eksisterer. Hvordan kan sykepleiere bidra til at den palliative pasienten og hans pårørende har det best mulig? Eller hvordan skape «levetid framfor ventetid» som en av artikkelforfatterne i dette nummeret uttrykker det.

I 2010 kom Helsedirektoratet med et revidert nasjonalt handlingsprogram med retningslinjer for palliasjon i kreftomsorgen. Dette legger en del føringer for hvordan vi skal organisere og prioritere innenfor fagfeltet. I Norge er det palliative helsetilbudet organisert med regionale kompetansesenter og palliative enheter på flere nivå, helt ned til enkeltssenger på en sykehjemsavdeling.

Redaksjonsutvalget i Kreftsyrkepleie utfordret deler av det palliative fagmiljøet i Helse Vest til å bidra med artikler til dette temanummeret, og den utfordringen tok de. Her deler de erfaringer og kunnskap over et vidt spenn, for eksempel nytten og viktigheten av fysioterapi og aktivisering i den palliative fasen og bruk av «Individuell plan» hos den palliative pasienten. Jeg håper og tror at det er mye nyttig og inspirerende lesestoff for mange.

Bak alle tallene om hvor mange som blir berørt av sykdom hvert år finnes enkeltmennesker, de som selv rammes og de som blir vitne til at et familiemedlem, en venn eller kollega blir syk. Midt oppe i alle retningslinjer og føringer i helsevesenet må vi ta oss tid til å lytte til hva disse menneskene selv har å si. For det er pasientene vi er her for, og det er pasientenes og pårørendes behov som til enhver tid må styre våre prioriteringer og handlinger.

Jeg er glad i og leser mye poesi. I mars fikk Lina Undrum Mariussen Tarjei Vesaas debutantpris for diktsamlingen «Finne deg der inne og hente deg ut» (Forlaget Oktober). Hun skriver om sorgen ved en søsters langvarige og uforutsigbare sykdom. Dikt som berører og utvider forståelsen av hvor skremmende, usikkert, smertefullt og fremmed alle ting blir når sykdom rammer en familie. Samtidig er boka vakker og sterk, og jeg vil gjerne anbefale den som en annerledes bok om det å bli rammet av alvorlig sykdom.

*det modnes så fort, lukter åker og gråt
jeg tresker og presser gråten sammen
i store hvite baller på jordet
og jeg tenker på hvordan denne
sommere begynte
hvordan du gikk med langsomme
skritt
tett inntil veggen
du kunne stanse midt i rommet, stå
og se deg rundt
til slutt var du framme ved sofaen
eller sto ved klærne på badet
en dag var det for langt til kjøkkenet,
da henta jeg maten
og så på hendene dine mens du åt
jeg så på hendene mine
da jeg satte skoa dine i skapet
og jeg forstår ikke hvordan det bare
kan skje
at du ligger i senga og ser opp i taket
at ingen av oss tør å sette oss ned
og se på deg lenge av gangen*

Lina Undrum Mariussen

Marte Wolden

ANSVARLIG REDAKTØR